[Myšlení předreflektivní a reflektivní]

Běžně jsme zvyklí mluvit o myšlení, např. se tážeme druhého, co tím myslí, když řekl to či ono. Filosofie, kterou se teď máme zabývat, a zejména theologie, na kterou se především soustřeďujete ve své studiu, a vůbec vědy všeho druhu, jsou nemyslitelné bez myšlení. Když se tážeme, co to je myšlení, nemůžeme tak udělat bez myšlení nebo nezávisle na myšlení, vně svého myšlení, nýbrž naopak jen v jeho rámci. Tak se dostáváme k jedné závažné okolnosti, jež si vynucuje naše rozhodnutí (metodické rozhodnutí; metoda je jakési pravidlo, jímž se řídíme při svých rozhodováních určitého typu, týkajících se určitého oboru či okruhu problémů): myšlení, jak je nám známo z vlastní zkušenosti a jak se zřetelně ukazuje také na oné otázce, kterou jsme si položili (totiž co to je myšlení), je zřejmě schopno se zabývat také samo sebou. Toho však není schopno každé myšlení; máme mnoho důvodů pro přijetí předpokladu, že myšlení začíná mnohem dříve, než této schopnosti doroste. Proto budeme pečlivě rozlišovat mezi myšlením předreflektivním a myšlením reflektivním (tj. na nějaké úrovni již reflektujícím a tedy reflektovaným). Je to tím důležitější, že v našem evropském prostředí, v němž jsme vyrůstali a v němž jsme celoživotně zakotveni (zakořeněni), dochází stále ještě k tomu, že navzdory silné proreflektovanosti našeho myšlení a vůbec vědomí zůstávají základní jeho vrstvy natolik mocné, že některé jedince mohou strhovat až do stavů, které považujeme za patologické. Musíme si ovšem uvědomit, že toto hodnocení může být někdy také hrubě chybné, protože je spíše než na lepším porozumění založeno na neprohlédnutých předsudcích. Přesto musím trvat na tom, že předreflektivní myšlení nepřerůstá „organicky“ a „spojitě“ v myšlení reflektivní, ale že mezi nimi je významný a rozhodně nezanedbatelný přeryv.

(Písek, 010812-2.)